

KANSTADDE

KANSITAIDE ON...

pääasiassa kirjojen ja levyjen pakkausten eli kansien graafista suunnittelua ja kuvittamista.

Kansien sisällä olevan tekstin tai musiikin aihe, tunnelma ja tyyli näkyvät kannessa.

Kansi vaikuttaa usein myös ostopäätökseen, joten voi sanoa, että ainakin silloin ulkokuorella on merkitystä.

KANSI LUO MIELIKUVIA

Kirjan tai levyn kannen tarkoitus on luoda mielikuva sisällöstä jo ennen kuin kansi avataan.

Mielikuvan on tuettava sisältöä: romanttinen, väkivaltainen, synkkä, humoristinen, jännittävä, eroottinen, traaginen, mystinen, eeppinen jne.

Kannella on kaupallinen tehtävänsä myyntipakkauksena, jonka on oltava erottuva, iskevä ja kohdeyleisöään kiinnostava.

“Kirjat, levyt ja muut graafisen teollisuuden tuotteet on pohjimmiltaan kaupallisia tuotteita. Ajattelen asian niin, että täytyy vaan yrittää tehdä supermahtavan näköisiä asioita, joista itse perusjantterina innostun ja luottaa siihen, että siitä innostuvat silloin muutkin.”

Jussi Karjalainen, kuvittaja ja graafinen suunnittelija

GENRET

Kirjallisuudesta ja musiikista puhuttaessa mainitaan usein genret eli lajityypit.

Levykannesta tunnistaa lajityypin nopeasti: metalli eroaa popista ja jazz klassisesta. Kirjoistakin voi kannen perusteella päätellä, onko kyseessä esimerkiksi dekkari vai fantasiaromaani.

LAJITYYPEILLÄ ON OMAT PIIRTEENSÄ

Kirja- tai levykaupan hyllyssä, sekä digitaalisissa sovelluksissa tulee teoksen kansi ensimmäisenä vastaan. Genren tunnistettavat visuaaliset piirteet auttavat kuluttajaa kirjan tai levyn valinnassa.

Dekkarit ovat usein tummasävyisiä, fontti on jyrkä ja kuvituksessa käytetään vaaran elementtejä. Huumorikirjallisuudessa suositaan värikylläisyyttä ja leikitteleviä kirjasimia. Vaaleanpunainen tunnustetaan romanttisen viihteen ikuiseksi kliseeksi.

MIETI !

Kirjallisuuden genren tunnistaa usein visuaalisesta koodistosta: väreistä, typografiasta ja kuvitustyylistä.

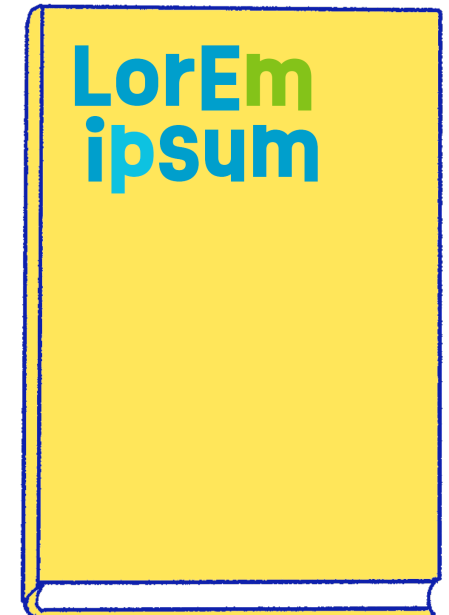
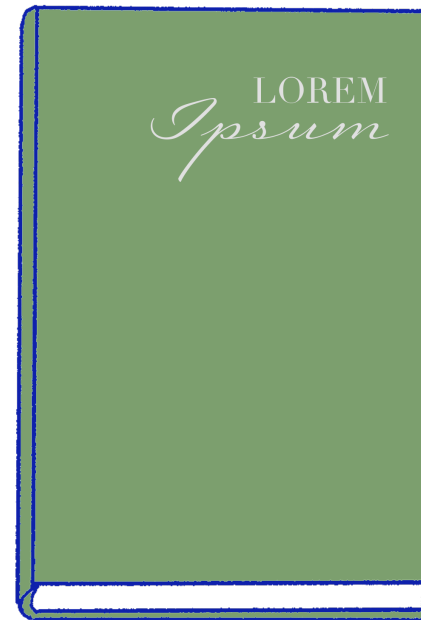
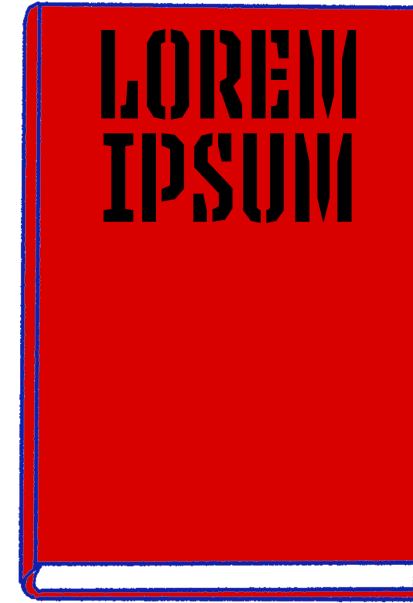
Pelkästään kannen perusteella kirjan lukija tai musiikin kuuntelija osaa virittää odotuksensa oikealle taajuudelle.

Kansi on siis lupaus sisällöstä, ja kannen suunnittelijan työtä on tehdä sisältö näkyväksi lukijalle.

Mitä kirjallisuuden lajityyppiä oheiset viisi kappaletta mielestäsi edustavat? Minkälainen mielikuva kirjan sisällöstä syntyy?

Vaikuttaako kannen ulkoasu siihen, mihin kirjaan tai levyyn tartut?

Voiko lajityyppien visuaalista koodistoa murtaa?

MIETI !

Myös levyissä musiikkigenre näkyy kansitaiteessa.

Lue Jussi Karjalaisen kommentti kirjojen ja levyjen kansien suunnittelun erosta.

Miten teksti ja musiikki sisältöinä eroavat toisistaan: kerronnallisesti, tulkinnallisesti tai kokemuksena?

Miksi levyn kannen suhde sisältöön voi olla tekstiä irtonaisempi?

Miten tulkitset Wöyhin Krtkrtk-levyn sisältöä kannen perusteella?

"Kirjojen ja levyjen kansissa on se ero, että kirjojen suhteen ihmiset on tarkempia siitä, vastaako kansi kirjan sisältöä. Levyn kannet hyväksytään vapaammin - kannen suhde sisältöön on ikään kuin irtonaisempi ja suunnittelussa on enemmän pelivaraa."

Jussi Karjalainen

Wöyh: Krtkrtk. 2017.

Graafinen suunnittelu ja kuvitus: Jussi Karjalainen

Valokuvat: Aki-Pekka Sinikoski

*Emilia Suviala: Jaettu. Tammi
Kuvitus ja graafinen suunnittelu: Jussi Karjalainen*

Kansi ei ole pelkkä kuva

Kuvituksen lisäksi kirjojen ja levyjen kansista löytyy muitakin.

Yleensä kuvittaja on myös kirjan ulkoasusta vastaava graafikko.

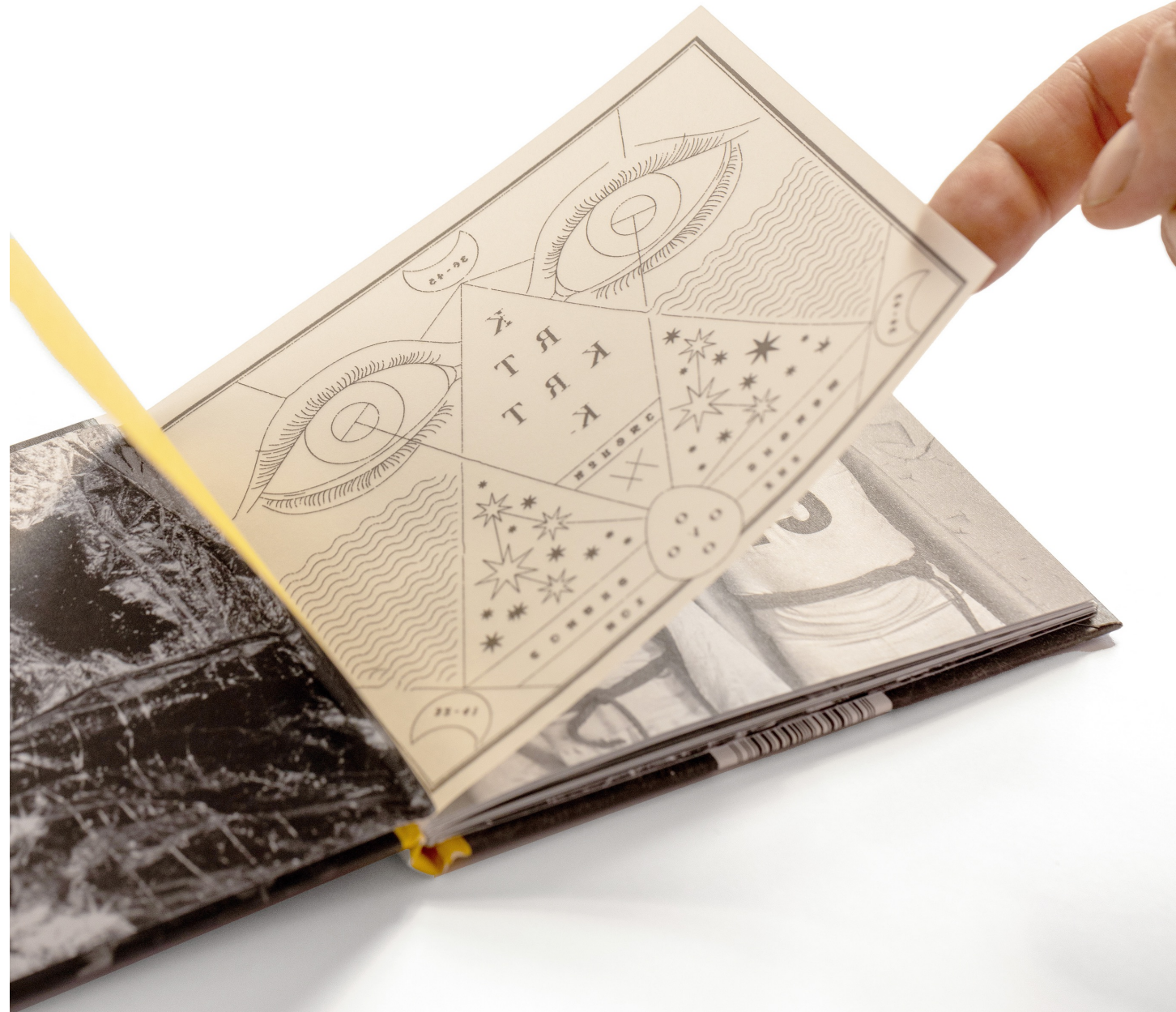
Kuvituksessa on otettava huomioon myös kanteen painettavat muut elementit.

Esimerkiksi kirjan nimelle, kirjailijan nimelle, kustantajan logolle ja takakansitekstille täytyy löytyä tilaa kuvituksesta.

Levyn kannesta löytyy samoja elementtejä kuin kirjankin.

Levyn kannen informaatio, toisin kuin kirjan, voi levittäytyä myös sisäpussiin tai lehtiseen, jossa usein julkaistaan esimerkiksi kappaleiden lyriikkaa tai muuta kuvitusta.

MIETI !

Kanteen on mahdotonta maalata teoksen koko tarinaa.

Kansitaide pyrkii herättämään mielikuvan sisällöstä.

Lue Jussi Karjalaisen kommentti ja Emilia Suvialan teoksen *Jaettu* takakansiteksti.

Miten kansi vastaa mielikuvaasi kirjan sisällöstä, ja mitä elementtejä Karjalainen on nostanut teoksen tarinasta ja tunnelmasta kanteen?

”Kannen suunnittelussa tärkeintä on kyllä fiilis. Se tarkoittaa sitä, että on sisäistänyt teoksen tunnelman ja sisällön niin, että osaa graafikkona sopivalla tavalla tukea sitä ja tuoda sen esiin.”

Jussi Karjalainen

TEHTÄVÄ: Fiilistele!

Tässä tehtävässä maalailaan tekstin tunnelmaa.

Lue otteet kolmen kotimaisen kirjailijan teoksen takakansiteksteistä.

Valitse teksteistä yksi.

Anna mielikuvituksen rullata: mitä kuvia, värejä, tunnelmia tai muotoja tekstistä nousee?

Mitä konkreettisia, visuaalisia tarttumapintoja teksti tarjoaa fiilistelyn pohjaksi?

Valitse tekstistä nouseva **yksi sana tai kielikuva**, jonka pohjalta jatkat työskentelyä.

Kun helmenpyytäjä avaa simpukan, se kuolee.
Kun ihmiseen kajotaan, seuraukset voivat olla yhtä tuhoisat. Miten pitkään kuori suojaa?
Anni Kytömäki: Margarita. Gummerus, 2020.

Kerjäläinen lähtee Romanian slummista, kani
Töölön puskista. Rahan ja rahattomuuden vapaan liikkeen ansiosta kaksikon kohtalo yhdistyy täällä pohjantähden alla, särisevän katuvalon alla.
Tuomas Kyrö: Kerjäläinen ja jänis. Siltala, 2011.

Hän oli taivas jonka rakensin,
jumala palavan metsän keskellä.
Pajtim Statovci: Bolla. Otava, 2019.

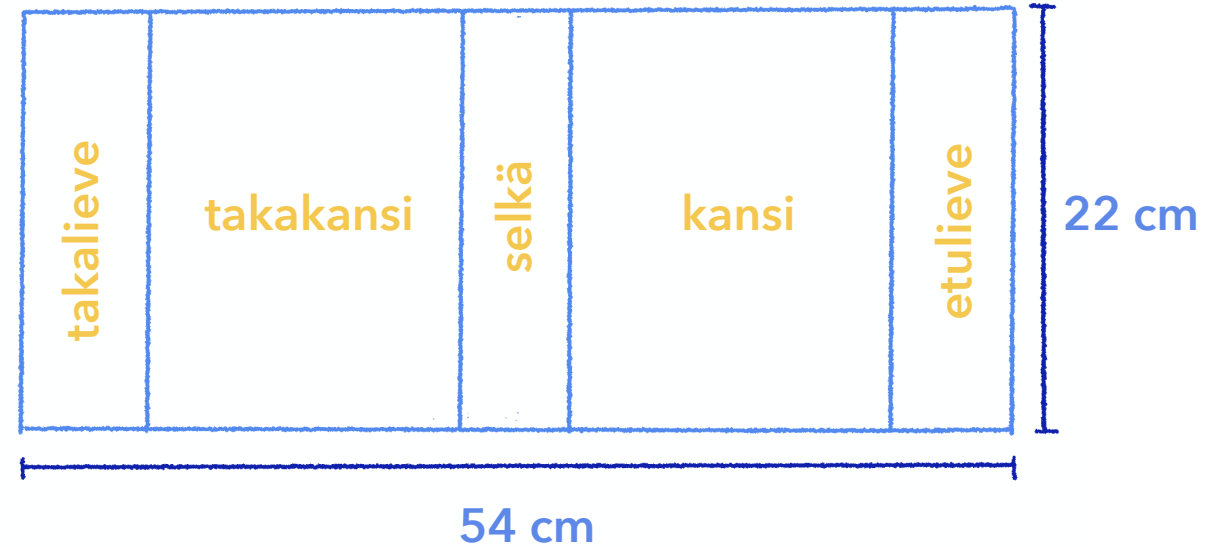
TEHTÄVÄ: Fiilistele!

Teippaa alustalle kirjan etu- ja takakannen, sekä liepeiden kokoinen paperi: esimerkiksi 54 X 22 cm.

Mittaa ja merkitse paperille kevyesti kirjan liepeet, kannet ja selkä.

Tarvikkeet:

- akvarellipaperia
- teippiä
- maalausalusta
- akvarellivärit, akryylivärit
- keskikokoisia ja leveitä siveltimiä
- sakset
- liimaa
- väripapereita, silkkipaperia, vanhoja lehtiä tai muuta kollaasitekniikkaan sopivaa materiaalia.

Vinkki 1:

Tehtävän voi toteuttaa myös digitaalisena Photoshopilla tai Procreate-sovelluksella!

Vinkki 2:

Voit maalata itse väripintoja kollaasia varten!

TEHTÄVÄ: Fiilistele!

Tehtävän säännöt:

1. Älä käytä kynää tai kumia!
2. Älä suunnittele!
3. Leiki ja kokeile!
4. Tutki pintaa, muotoja, värejä ja valööriä!
5. Pidä mielessä Jussi Karjalaisen oheinen kommentti kuvittajan inspiraatiosta!

Fiilistele intuitiolla, kuvan sisältöä suunnittelematta.
Yhdistä maalausta ja kollaasitekniikkaa.
Tutki esittävän ja abstraktin välimaastoa.

Mieti, mihin sijoitat tekstin valmiissa kannessa?

Miten tekstin paikka kuvituksessa on huomioitu oheisessa esimerkissä? Mikä sana tai kielikuva tekstistä on poimittu kuvituksen lähtökohdaksi?

Kun helmenpyytäjä avaa simpukan, se kuolee. Kun ihmiseen kajotaan, seuraukset voivat olla yhtä tuhoisat. Miten pitkään kuori suojaa?
Anni Kytömäki: Margarita. Gummerus, 2020.

*“Tosi tärkeä inspiraation lähde on itse tekeminen.
Omista virheistä voi saada uusia ideoita.”*

Jussi Karjalainen

TEHTÄVÄ: Fiilistele!

Keskustelkaa lopuksi:

Millainen tekstien tunnelma on?

Miten tunnelma välittyy valmistuneisiin kuvituksiin?

Puhuvatko kuvitus ja teksti samaa kieltä, kertovatko ne yhteistä tarinaa?

Ulottuuko kuvitus tekstin ulkopuolelle - mitä kuvittaja on lisännyt tekstiin kuvituksella?

Miten kuvitus vaikuttaa tekstin tulkintaan?

Miten fiilistely onnistui ja miltä tuntui se, ettei luonnostelu ja piirtäminen ollut säännöissä sallittua?

Kun helmenpyytäjä avaa simpukan, se kuolee.

Kun ihmiseen kajotaan, seuraukset voivat olla yhtä tuhoisat. Miten pitkään kuori suojaa?

Anni Kytömäki: Margarita. Gummerus, 2020.

Kerjäläinen lähtee Romanian slummista, kani Töölön puskista. Rahan ja rahattomuuden vapaan liikkeen ansiosta kaksikon kohtalo yhdistyy täällä pohjantähden alla, särisevän katuvalon alla.

Tuomas Kyrö: Kerjäläinen ja jänis. Siltala, 2011.

Hän oli taivas jonka rakensin,
jumala palavan metsän keskellä.

Pajtim Statovci: Bolla. Otava, 2019.

Vinkki:

Jatka tehtävää seuraavalla typografia-tehtävällä!

TEHTÄVÄ: Typografia

Tässä tehtävässä ajatellaan tekstiä visuaalisesti.

Tutustu Kuvistuubin typografian oppimateriaaliin.

Kansitaiteessa tekstiä voi ajatella myös visuaalisena kuvaelementtinä.

Kansi voi olla typografinen, eli koostua pelkästään tekstistä ja kirjaimista.

Kirjaimen koko, tyyli, väri ja muoto joko tukevat sanan merkitystä tai luovat sille rinnakkaisia, jopa täysin vastakkaisia, merkityksiä.

TEHTÄVÄ: Typografia

Kun teksti muuttuu kuvaksi,
voi yhdellä sanallakin kertoa tarinaa.

Mitä sanalla "rakas" kerrotaan
ohjeisessa esimerkissä?

Rakas
Rakas

Rakas

TEHTÄVÄ: Typografia

Edellisessä tehtävässä kuvitit kirjan kannen takakansitekstin perusteella.

Jatka tehtävää suunnittelemalla kannen typografia: lisää kuvaan teksti.

Käytä jälleen sanaa tai kielikuvaa, jonka valitsit kuvituksen lähtökohdaksi.

Käytä apuna valmista fonttia, jos haluat, ja piirrä sen pohjalta oma versiosi.

Keskustelkaa lopuksi:

Miten teksti muuttuu osaksi kuvaa?

Vaikuttaako teksti kuvan tunnelmaan tai tulkintaan?

Lähdit liikkeelle kirjan takakansitekstin yhdestä sanasta tai kielikuvasta. Mihin päädyit? Yllättikö lopputulos?

Kun helmenpyytäjä avaa simpukan, se kuolee. Kun ihmiseen kajotaan, seuraukset voivat olla yhtä tuhoisat. Miten pitkään kuori suojaa?

Anni Kytömäki: Margarita. Gummerus, 2020.

Lähteet:

Karila, J. ja Viljanen, K. 2014. Klisee vastaan kekseliäisyys - HS tutki, millainen on suomalaisen kaunokirjallisuuden kansitaide 2.7.2014, Helsingin Sanomat, Kulttuuri.

Pekkola, M. Typografia kirjan suunnittelussa. 20.7.2017
<https://blogi.bod.fi/kirjan-toteutus/typografia-kirjan-suunnittelussa/> (Luettu 14.7.2023)

Kyytsönen, E. 2015. Mitä kannet kertovat? Kaunokirjallisuuden kansien viestit sekä niiden välittämisen keinot ja konventiot. Opinnäytetyö, Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, 2015.